

Stručna upotreba engleskih riječi i prijevodi stručnih pojmova unutar struke krajobrazne arhitekture

Bilić, Gabrijela

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

**Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek /
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:906049>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-31**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČIH ZNANOSTI OSIJEK

Gabrijela Bilić

Preddiplomski sveučilišni studij Poljoprivreda

Smjer Hortikultura

**Stručna upotreba engleskih riječi i prijevodi stručnih pojmova
unutar struke krajobrazne arhitekture**

Završni rad

Osijek, 2020.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČIH ZNANOSTI OSIJEK

Gabrijela Bilić

Preddiplomski sveučilišni studij Poljoprivreda

Smjer Hortikultura

**Stručna upotreba engleskih riječi i prijevodi stručnih pojmova
unutar struke krajobrazne arhitekture**

Završni rad

1. Alka Turalija, mag.ing., mentorica
2. prof.dr.sc. Edita Štefanić, član
3. izv.prof.dr.sc. Tihomir Živić, član

Osijek, 2020.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Završni rad

Završni rad

Fakultet Agrobiotehničkih znanosti Osijek

Preddiplomski sveučilišni studij

Smjer Hortikultura

Gabrijela Bilić

Stručna upotreba engleskih riječi i prijevodi stručnih pojmova unutar struke krajobrazne arhitekture

Sažetak: Ovaj rad bavi se engleskim jezikom u stručnim i znanstvenim radovima u području krajobrazne arhitekture. Govori o englesko-hrvatskim prijevodima unutar struke krajobrazne arhitekture i problematici kojom se susreću prevoditelji u procesu prevođenja.

Ključne riječi: stručni izrazi, prijevod, anglizam, latinizam, grecizam

17 stranica, 6 slika, 4 tablice, 8 literaturnih navoda

BASIC DOCUMENT CARD

Faculty of Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

BSc thesis

Agrobiotechnical of science in Osijek

Undergraduate university study Agriculture

Course Horticulture

Gabrijela Bilić

Professional use of English words and translations of professional terms within the profession of landscape architecture

Summary: This paper deals with the English language in professional and scientific papers in the field of landscape architecture. It talks about English-Croatian translations within the profession of landscape architecture and the issues encountered by translators in the translation process.

Key words: technical terms, translation, anglicism, latinism, greekism

17 pages, 6 figures, 4 tabs, 8 references

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. MATERIJAL I METODE.....	3
3. REZULTATI I RASPRAVA.....	4
3. 1. Krajobrazna arhitektura – <i>Landscape Architecture</i>	4
3. 2. Primjeri prijevoda hrvatskih stručnih izraza i pojmova na engleski jezik	5
3. 3. Primjeri prijevoda engleskih stručnih izraza i pojmova na hrvatski jezik	7
3. 4. Prijevodi biljnih vrsta s latinskoga na engleski i s engleskog na hrvatski jezik - uvriježena praksa	10
3. 5. Anglizmi u krajobraznoj arhitekturi	12
4. ZAKLJUČAK.....	16
5. POPIS LITERATURE.....	17

1. UVOD

Anglizmi u hrvatskome jeziku vrlo su česta pojava pa tako i u krajobraznoj arhitekturi često susrećemo engleske izraze koji su strogo vezani uz struku i ponekad se ne prevode ili je prijevod opisan. Također, unutar stručnih i znanstvenih radova doslovan prijevod određene engleske riječi nije sukladan stručnomu pojmu te se izvorna engleska riječ koristi kao internacionalni izraz. Unutar znanstvenih i stručnih radova nailazimo na niz primjera u pokušaju točnoga prijevoda bilo da se radi o prijevodu s engleskoga jezika na hrvatski bilo obrnuto, gdje je nužno riječ, tj. pojam objasniti, kako bi se riješile nedoumice oko upotrebe sinonima i značenja određenih riječi, a sve u smislu stručnoga i znanstvenog razumijevanja.

Na primjer, riječ *park* često se u hrvatskome stručnom i znanstvenom izričaju poistovjećuje s riječju *perivoj* (nastalom od starogrčke riječi *peribolos*, koja znači „ogradu“, a što u novogrčkome περιβόλι dolazi od grčkoga περίβολος, što označuje ogradu, dvorište ili vrt). U hrvatskome se književnom jeziku ta riječ upotrebljava za javni park, šumicu, gaj ili vrt. Unutar *Velikoga rječnika hrvatskog jezika* Vladimira Anića (2006.) definicija perivoja je slijedeća: „Perivoj je visoko kultivirani zeleni prostor oblikovan čovjekovom kreativnošću i elementima prirode, uključuje vegetaciju, građevinske elemente (glavna i sporedna staza, odvodnja) i opremu (klupe, fontane, skulpture itd.) i eventualno jezero“.

Riječ *perivoj* može se pronaći u djelima hrvatskih književnika iz 16. stoljeća: u *Uzdasima Mandaljene pokornice u spili od Marsilje* autora Ignjata Đurđevića navodi se i riječ *perivojnik*, koja označuje vrtlara, dok riječ *perivoj* uvijek označuje vrt, park ili gaj. Unutar znanstvene i stručne literature, u pojmovnome smislu, između riječi vrt, park i *perivoj* neki autori ipak navode razlike: „Značenje je pojma *perivoj* negdje između vrta i parka. Moglo bi se reći da je *perivoj* visoko kultivirani zeleni prostor koji je većem broju ljudi služio kao mjesto društvenih zbivanja (koncerti, recitali, predstave i sl.)“ (Obad-Šćitaroci, 1992.). Ipak, unutar znanstvene i stručne literature teško je uvijek prevoditi, tj. opisati spomenute razlike, jer ih drugi jezici u svojem izričaju ne navode, te se može upotrijebiti jedino riječ *park*, što je internacionalni anglizam.

Drugi je problem pogrešno korištenje engleskih prijevoda za latinska imena biljaka. Naime, neke su biljne vrste u hrvatskome službenom jeziku prevedene ne prema latinskome nazivu, već prema pučkim imenima drugih naroda, pa prijevod nije identičan prijevodu s latinskoga

jezika, no ipak kao službeni prijevod ostaje u stručnim i znanstvenim prijevodima. Tako bi se, na primjer, latinsko ime lipe *Tilia cordata* u prijevodu s latinskoga odnosilo na srcolikolisnu lipu (lat. *cordis*, „srce“), oblik srca odnosi na list. U prijevodu toj je lipi nadjenut naziv sitnolisna lipa, što je prijevod engleskoga imena *small-leaved linden* ili *little leaf linden*.

Treći slučaj potrebe točnoga definiranja prijevoda odnosi se na riječi u engleskome jeziku koje imaju mnogo značenja i obrnuto, na riječi u hrvatskome jeziku koje se upotrebljavaju za različite pojmove u kontekstu sadržaja, tj. u duhu jezika za specifičnu situaciju. Na primjer, u engleskome se jeziku za deblo koristi riječi *trunk*, *bole* i *stem*, te je svaka riječ upotrijebljena unutar različitoga konteksta, što sve u hrvatskome jeziku označuje riječ *deblo* te se ona mora prevesti uvijek u duhu engleskoga jezika, a pri odabiru engleskih riječi mora se uzeti ona koja najbliže tumači hrvatski smisao rečenice iz znanstvenoga dokaza.

Problematika iznesena u ovome radu vrlo je kompleksno područje, te ovaj rad ima za cilj ukazati na probleme koje susrećemo pri upotrebi strane literature, prijevodima stručnih i znanstvenih članaka na jezik znanosti — engleski jezik —, ali i obrnuto.

2. MATERIJAL I METODE

Unutar rada primijenjena je dvostruka analitičko-komparatistička metoda gdje je prvo izvršena analiza korpusa unutar kojega se utvrdilo koji se latinski nazivi vrsti biljaka primjenjuju unutar krajobrazne arhitekture i postoji li za njih hrvatski ekvivalent ili ne. U drugom dijelu izvršena je usporedba korpusa latinizama i grecizama s engleskim i hrvatskim nazivima biljnih vrsta, ali i tehničkih izraza unutar struke krajobrazne arhitekture. U trećem dijelu istraživanja utvrđivala se opravdanost i točnost hrvatskih prijevoda u odnosu na latinski i engleski jezik.

3. REZULTATI I RASPRAVA

3. 1. Krajobrazna arhitektura – *Landscape Architecture*

Definicija krajobrazne arhitekture prema stručnoj odrednici Hrvatskoga društva krajobraznih arhitekata jest sljedeća: „Krajobrazna arhitektura je interdisciplinarna struka koja obuhvaća oblikovanje, planiranje i upravljanje prirodnim i antropogenim, urbanim i ruralnim krajobrazom, što podrazumijeva i obuhvaća i zaštitu krajobraza; očuvanje i unapređenje prirodnog i kulturnog naslijeđa, zaštitu prirodnih resursa racionalnim korištenjem zemljišta, zaštitu i obnovu povijesnih perivoja, kao i organizaciju, oblikovanje i izgradnju novih krajobraza“ („Krajobrazna arhitektura“). Prema definiciji Američkoga društva krajobraznih arhitekata (*American Society of Landscape Architects*, ASLA) definicija krajobrazne arhitekture pak glasi: „Landscape architects analyze, plan, design, manage, and nurture the built and natural environments. Landscape architects have a significant impact on communities and quality of life. They design parks, campuses, streetscapes, trails, plazas, and other projects that help define a community“.

Izraz ili naziv „krajobrazna arhitektura“ (*Landscape Architecture*) prvi je put upotrijebio Gilbert Laing Meason u svojoj knjizi *On The Landscape Architecture of the Great Painters of Italy*, tiskanoj u Londonu 1828. Termin je preuzeo John Claudius Loudon te se njime koristio kako bi opisao specifičan tip arhitekture koji bi bio pogodan za dizajnirane krajobraze.

Krajobrazna je arhitektura pojam koji je relativno nov u Hrvatskoj i prevodi se kao „pejzažna arhitektura“ ili „arhitektura pejzaža, oblikovanje ili uređenje pejzaža ili krajobraza“ i sl., iako se uz pojam „krajobraz“ u literaturi susreće i pojam „krajolik“, a nije uobičajeno krajobraznu arhitekturu, tj. *landscape architecture*, prevoditi kao „krajoličnu arhitekturu“ ili „arhitekturu krajolika“.

U engleskome jeziku *Landscape Architecture* odnosi se također na arhitekturu krajobraza. Mada postoje mnogi sinonimi za riječ *landscape*, uvijek je ista riječ upotrijebljena za pojam krajobrazne arhitekture, pa bi bilo pogrešno „krajobraznu arhitekturu“ prevoditi kao, primjerice, *Countryside Architecture*, iako je riječ *countryside* sinonim za riječ *landscape*, a njega prevodimo kao „krajobraz“ ili „pejzaž“, jer izraz „krajobrazna ili pejzažna arhitektura“ označuje isti pojam. Pejzaž (francuski *paysage*, „krajolik, krajobraz“) više je u upotrebi u hrvatskome jeziku od riječi *predio* ili *predjeli*, a što se također može odnositi na krajobraz, no nikada nećemo upotrijebiti izraz „predjelna arhitektura“.

3. 2. Primjeri prijevoda hrvatskih stručnih izraza i pojmova na engleski jezik

Kod prijevoda hrvatskih stručnih izraza i pojmova na engleski jezik i obrnuto bitno je, uz jezičnu kompetenciju, i određeno znanje iz znanstvenoga ili stručnog područja na koje se prijevod odnosi. Pojedine riječi u području struke imaju različito značenje nego ono koje bi imale u svakodnevnome govoru, te je stoga nužna konzultacija i suradnja sa stručnjacima za određena znanstvena i stručna područja (Tablica 1).

Uzmimo za primjer englesku riječ *image*, koja može značiti *slika*, *lik*, no u području krajobrazne arhitekture odnosi se na *sliku nekog mjesta koji ima neku prepoznatljivost*. Bitno ju je stoga kao takvu i prevesti radi znanstvenoga i stručnog razumijevanja.

U pojedinim slučajevima izraze nećemo doslovno prevoditi, a za primjer uzmimo izraz *parkovna plastika*. Nismo ga preveli kao *park plastic*, već kao *park inventory (benches, litter bins, garden sculptures, chairs, statues, figurines, birdbaths, etc.)*. Isto tako *parkovni sadržaj* nismo preveli doslovno kao *park content*, nego kao *park facilities (swimming pools, tennis courts, playground equipment, etc.)*.

Za takve izraze koji nisu ekvivalentni u semantici i strukturi potrebno je, kod prijevoda, naznačiti dodatno pojašnjenje, kao što vidimo u navedenim primjerima. Nekada jednostavno ne možemo pojmove i izraze doslovno prevoditi, jer se u tome prijevodu gubi smisao i značenje prevedene riječi. Isto tako mnogi pojmovi u kontekstu struke imaju značenje koje se gubi izvan okvira struke. Tako na primjer *apsorpcija*, engleski *absorption*, u općemu jeziku označuje djelovanje ili proces upijanja, dok u kontekstu agronomije predstavlja proces usvajanja hranjivih tvari u krvi, biljci ili tlu.

Riječ *melioracija*, engleski *melioration*, u okvirima agronomije označuje poboljšavanje svojstava tla isušivanjem, dok je u lingvistici to semantičko pomicanje u nekih riječi koje dovodi do poboljšanja značenja, lat. *meliorare*, „poboljšati“.

Pojam *aerobni*, engleski *aerobic*, u agronomskome smislu predstavlja organizme koji rastu samo uz prisustvo kisika, dok se u okvirima općega značenju odnosi na vježbe koje jačaju dišni i srčani sustav. Zajedničko obilježje u oba područja je prisustvo kisika, no potrebno je precizno definirati ove pojmove kod stručnoga prevođenja i paziti na kontekst rečenice, što je vrlo bitno kako bismo dobili točan i smislen prijevod.

Tablica 1. Primjeri hrvatskih pojmova i prijevod na engleski jezik

Hrvatski izraz	Engleski izraz i definicija
Krajolik	<i>Countryside, landscape</i> <i>(n) portion of land or territory wich eye can comprehend in single view, rural regions</i>
Krajobraz	<i>Scenery, landscape</i> <i>(n) the painted structure of a stage set that are intended to suggest a perticular local</i>
Pejzaž	<i>Landscape</i> <i>(n) art dealing with depiction of natural scenery</i>
Park	<i>Park</i> <i>(n) space in nature with planned vegetation, paths, water surfaces, buildings, constructions and sculptures</i>
Perivoj	<i>Public or formal garden</i>
Perivoj uz dvorac	<i>Castle with formal garden</i>
Perivoj uz vilu	<i>Formal garden vila</i>
Gradski vrt	<i>City garden</i>
Kućni vrt	<i>Home garden</i>
Parkovna plastika	<i>Park plastic (benches, litter bins, garden sculptures, chairs, statues, figurines, birdbaths, etc.)</i>
Parkovni sadržaj	<i>Park facilities (swimming pools, tennis courts, playground equipment, etc.)</i>

3. 3. Primjeri prijevoda engleskih stručnih izraza i pojmova na hrvatski jezik

Jezično je posuđivanje u današnje vrijeme nužno zbog poplave novih pojmova koji dolaze u skladu s novim izumima, pojavama i tehnologijama. Utjecaj engleskoga jezika kao globalnoga multinacionalnog idioma počinje u drugoj polovici 20. stoljeća.

Doticaj hrvatskoga jezika s engleskim možemo podijeliti u dva razdoblja: prvo razdoblje je period nakon Drugoga svjetskog rata, kada engleski jezik ima veliki utjecaj kako na Hrvatsku, tako i na sve ostale europske zemlje, a drugi period možemo smjestiti u rane devedesete godine 20. stoljeća, kada engleski jezik dobiva na značenju kao jezik globalne komunikacije, pa tako postaje i neizostavan dio stručne i znanstvene literature.

Potreba za razumijevanjem i preciznim prevođenjem stručnih pojmova i izraza s engleskoga na hrvatski, pa tako i na druge jezike, postaje prijeko potrebna.

Riječ *eyecatcher* u prijevodu s engleskoga na hrvatski jezik glasi „privlačan“. U kontekstu krajobrazne arhitekture odnosila bi se na vrtni element dovoljno dramatičan da privuče pažnju gledatelja na prvi pogled. Ako bismo pak prevodili pojam *eyecatcher* u kontekstu engleskih vrtova, odnosio bi se na kategoriju čudesa i građevina u engleskome vrtu, poput pergole, fontane ili špilje. Kod ovakvoga i sličnih pojmova potrebno je koristiti se opisnim prijevodom i kod prevođenja napisati točno objašnjenje pojma kako se ne bi izgubilo značenje u kontekstu struke. Pokatkad za nove pojmove nemamo odgovarajuće istovrijednice i prevedenice u hrvatskome jeziku, te ih ne prevodimo nego koristimo kao anglizme, engleske posuđenice.

Tablica broj 2. Primjeri prijevoda engleskih stručnih izraza i pojmova na hrvatski jezik

Engleski izraz	Objašnjenje	Hrvatski izraz
<i>agronomy</i>	The science and management of land, especially rural, agricultural land.	agronomija
<i>allee</i>	Straight path in a garden, often lined with trees.	aleja
<i>base plan</i>	In landscape architecture, an essential sheet showing site boundaries and significant site features, used as a basis for subsequent plan development.	osnovni plan
<i>botanical garden</i>	A piece of land or park dedicated to displaying collections of plants for their beauty, uniqueness and interest of any kind.	botanički vrt
<i>CADD</i>	Acronym for “Computer Aided (i.e., Assisted) Design and Drafting,” a digital design process in which landscape architects use computers to help produce precise drawings and details for the construction of a project.	Skraćenica od “Computer Aided Design and drafting”, postupak digitalnog dizajna u kojemu krajobrazni arhitekti koriste računala kako bi stvorili precizne crteže i detalje za izgradnju projekta.
<i>conservation</i>	The protection, improvement and use of natural resources according to principles that will assure the highest economic or social benefits for people and the environment now and in the future.	konzervacija, očuvanje
<i>conservatory</i>	Glass or plastic structure used to protect plants from cold weather.	Staklenik, platenik
<i>clump</i>	A group of trees or large plants planted together to form that group.	grupa stabala
<i>deciduous</i>	A tree or shrub that sheds its leaves in winter.	listopadan

<i>design</i>	The creative illustration, planning and specification of space for the greatest possible amount of harmony, utility, value and beauty.	dizajn
<i>ecology</i>	The legal grant of right-of-use to an area of designated private property.	ekologija
<i>garden</i>	An area of land that is dedicated to the growing of vegetation for viewing pleasure, sustenance, recreation and physical activity.	vrt
<i>ground water</i>	Rain and snow water accumulated in the earth's porous rock.	podzemna voda
<i>hedge</i>	Dense shrubs or low trees that form a fence or boundary, often at the perimeters of a property or even as a small hedgerow at the base of a structure.	živica
<i>horticulture</i>	The science or art of cultivating fruits, vegetables, flowers, or ornamental plants.	hortikultura
<i>landscape</i>	The large tract of land, usually extending to a horizon line, as seen from a specific point of view, narrowly defined, the amount of countryside and/or city that can be taken in at a glance.	krajobraz
<i>landscape architecture</i>	The science and art of design, planning, management and stewardship of the land, landscape architecture involves natural and built elements, cultural and scientific knowledge, and concern for resource conservation to the end that the resulting environment serves a useful and enjoyable nature.	krajobrazna arhitektura
<i>master plan</i>	A preliminary plan showing proposed ultimate site development, master plans often	urbanistički/glavni plan

	comprise site work that must be executed in phases over a long time and are thus subject to drastic modification.	
<i>orchard</i>	A place for growing fruit trees.	voćnjak
<i>rill</i>	A small watercourse.	potočić
<i>rift</i>	Fissure, crevasse or fault in the soil ore rockery.	puknuće
<i>shrub</i>	Low woody plants, usually with multiple shoots or stems emanating from their bases.	gm

3. 4. Prijevodi biljnih vrsta s latinskoga na engleski i s engleskog na hrvatski jezik - uvriježena praksa

Znanstveni nazivi biljaka koriste se u stručnim tekstovima i radovima kao univerzalni, identični u cijelome svijetu i potrebni radi točne identifikacije bilja. Često ih navodimo i kao „latinske nazive“. S obzirom na to da mogu biti i starogrčki i riječi iz lokalnih jezika, točnije bi bilo upotrijebiti pojam „znanstveni naziv“.

Narodni nazivi biljaka razlikuju se diljem svijeta, pa tako i regija, i stoga postoji opasnost od pogrešne identifikacije biljne vrste, što može biti kobno ako uzmemo za primjer ljekovito bilje. Česta uvriježena praksa jest prevođenje narodnih naziva s engleskoga jezika na hrvatski jezik zanemarujući znanstveni naziv same biljne vrste. Uzmimo na primjer latinski naziv *Alnus glutinosa*, što bi u doslovnome prijevodu značilo „ljepljiva joha“ (lat. *glutinosa*, „ljepljivo, viskozno“). U prijevodu toj johi je nadjenuto ime „crna joha“, što dolazi od engleskoga naziva *black alder* (slika 1). Naziv johi nadjenut zbog njezine upečatljive smeđe-crne kore. Isto tako, naziv „anđeoska truba“, biljke iz roda dvosupnica, porodica pomoćnica, preveden je s engleskoga narodnog naziva *Angel trumpet* (slika 2), dok bi točan prijevod znanstvenoga naziva glasio „brugmansija slatkoga mirisa“, od latinskoga *Brugmansia suaveolens* (lat. *suaveolens*, „slatkomirisni“).

Slika 1. *Alnus glutinosa* L., crna joha

Izvor:

www.sumfak.unizg.hr/dendoflora/nastava/06.htm

Slika 2. *Brugmansia suaveolens* (Humb. & Bonpl. ex Willd.) Bercht. & J.Presl, anđeoska truba, nježno roza boje

Izvor: Gabrijele Bilić

Latinsko ime *Tillia tomentosa* odnosilo bi se na dlakavu lipu. No, u prijevodu toj lipi nadjenut je naziv „srebrna lipa“, što je prijevod engleskoga naziva *Silver linden* (slika 3). Lipa latinskoga naziva *Tillia platyphyllos*, što bi u prijevodu glasilo „ravnolisna lipa“, nosi naziv „velelisna lipa“, po uzoru na engleski pučki naziv *Large-leaved linden* (slika 4).

Slika 3. *Tillia tomentosa* Moench, srebrna lipa

Izvor:

www.sumfak.unizg.hr/dendoflora/nastava/06.htm

Slika 4. *Tillia platyphyllos* Scop., velelisna lipa

Izvor:

www.sumfak.unizg.hr/dendoflora/nastava/06.htm

Kod biljne vrste *Tillia cordata*, čiji bi točan prijevod s latinskoga glasilo „scolikolisna lipa“, opet imamo slučaj gdje biljka nosi ime „sitnolisna lipa“, po uzoru na engleski naziv *Small-leaved lime* (slika 5). Isto tako, *Abies nordmanniana* ili nordijska jela (slika 6) koja je dobila ime po finskom zoologu Nordmannu, u narodu nosi naziv kavkaska jela radi svoga podrijetla koje pripada zapadnom dijelu Kavkaza.

Slika 5 *Tilia cordata* Mill., sitnolisna lipa
Izvor:
www.sumfak.unizg.hr/dendoflora/nastava/06.htm

Slika 6 *Abies nordmanniana* Spach, kavkaska jela
Izvor: <https://www.vdberk.com/trees/abies-nordmanniana/>

3. 5. Anglizmi u krajobraznoj arhitekturi

Uzevši u obzir da su engleski i hrvatski jezik potpuno različiti i nemaju mnogo pojmovnih i istoznačnih ekvivalenata, potrebno je poslužiti se drugim načinima kod stvaranja pravilnog prevođenja, a jedan od njih je upotreba anglizama. Anglizmi su riječi preuzete iz engleskoga jezika koje se, prilagođene, koriste u našem jeziku. Rudolf Filipović anglizam definira kao „riječ preuzetu iz engleskog jezika koja označava neki predmet, ideju ili pojam kao sastavne dijelove engleske civilizacije; ona ne mora biti engleskog porijekla, ali mora biti adaptirana prema sustavu engleskog jezika i integrirana u engleski vokabular“ (*Anglicizmi* 17).

Nives Opačić pak tumači anglizme kao „riječi engleskoga podrijetla, ali već udomaćene u hrvatskom jeziku, i to nakon prilagodbe u skladu sa zakonitostima hrvatskoga jezika“ (*Hrvatski* 5). Jezično posuđivanje je u današnje vrijeme nužno zbog sve većega broja novih izraza i riječi koje dolaze u skladu s novim izumima i pojavama.

Filipović (*Anglicizmi*) potrebu za novim riječima također povezuje s imenovanjem novih izuma ili pojava. Navodi kako se u tome pogledu može govoriti o „praznim mjestima“ u vokabularu nekoga jezika. „Ta se prazna mjesta mogu popuniti jednim od triju postupaka: a) tvori se nova riječ od postojećih elemenata toga jezika; b) posuđuje se riječ kojeg stranog jezika(anglicizmi); c) mijenja se značenje neke postojeće riječi u rječniku ili joj se uz staro značenje dodaje i jedno novo značenje. Postupci b) i c) klasificiraju se u semantici kao uzroci promjene značenja vezani uz jezično posuđivanje“ (*Anglicizmi* 15).

Anglizme upotrebljavamo kada za navedene pojmove ne možemo upotrijebiti ekvivalent u hrvatskome jeziku, te se oni stoga mogu prevesti jedino opisno. Anglizmi će biti najprikladnija rješenja kojima se popunjavaju nedostaci u vlastitome leksičkom sustavu dok se ne pronađu odgovarajuće hrvatske zamjebenice za engleske posuđenice (Tablica broj 3).

Ako pak engleske izraze možemo zamijeniti hrvatskom istovrijednicom, a da se pri tome ne gubi smisao prijevoda u okviru struke ili znanstvenoga područja, preporučljivo ju je koristiti. Uzmimo za primjer *master plan*, pojam koji u engleskome jeziku označuje sveobuhvatni plan za cijelokupnu strategiju.

U tome se obliku taj izraz upotrebljava u hrvatskome jeziku, pa tako i u krajobraznoj arhitekturi. Ovaj anglizam ima pak prevedenicu u hrvatskome standardnom jeziku, koja glasi *glavni plan* ili *urbanistički plan*, a njoj je preporučljivo dati prednost u odnosu na engleski izraz. S druge strane, anglizam *park* nema hrvatsku prevedenicu, pa bismo stoga u bilo kojem drugom slučaju morali upotrijebiti opisni prijevod ove imenice, koji glasi *prostor u prirodi s planski raspoređenom vegetacijom, stazama, vodenim površinama i motivima, građevnim konstrukcijama i skulpturama*. Brojni anglizmi su engleski latinizmi ili grecizmi, odnosno pojmovi u engleskome jeziku preuzeti iz latinskoga i grčkog jezika, a zatim usvojeni u hrvatski jezik (Tablica broj 4).

Tablica 3. Primjeri anglizama u krajobraznoj arhitekturi

Anglizam	Engleski izraz	Objašnjenje
dizajn	<i>design</i>	Ukrasništvo, nacrt, oblikovanje.
dokument	<i>document</i>	Pisana isprava, povelja, spis opskrbljen vjerodostojnom dokaznom snagom ili valjanošću u upravnom i sudskom smislu.
projekt	<i>project</i>	Nacrt, skica, razrađeni plan, prijedlog za rad.

menadžer	<i>menager</i>	Osoba koja usmjerava i koordinira aktivnosti drugih ljudi radi postizanja organizacijskih ciljeva; osoba koja ima formalni (položajni) autoritet u planiranju: voditelj, upravitelj, ravnatelj.
softver	<i>software</i>	Program, programska oprema, podrška.
park	<i>park</i>	Prostor u prirodi s planski raspoređenom vegetacijom, stazama, vodenim površinama i motivima, građevnim konstrukcijama i skulpturama.
imidž	<i>image</i>	Slika nekog mjesta koji ima neku prepoznatljivost.
standard	<i>standard</i>	Norma, mjera, pravilo.
masterplan	<i>master plan</i>	Sveobuhvatni dokument koji iznosi cjelokupnu strategiju.

Tablica broj 4. Prikaz engleskih latinizama i grecizama usvojenih u hrvatski jezik

Latinski i grčki jezik	Engleski izraz	Hrvatski izraz
<i>agro-</i> + <i>nomia</i> (grč.)	agronomy	agronomija
<i>architectura</i> , „graditeljstvo“ (grč.)	architecture	arhitektura
<i>evaporatio</i> , „isparavanje“ (lat.)	evaporation	evaporacija
<i>elementum</i> , „počelo“ (lat.)	element	element
<i>fertilis</i> , „rodan, plodan“ (lat.)	fertilization	fertilizacija
<i>photo</i> + <i>synthesis</i> („svjetlo“ + „spajanje“, grč.)	photosynthesis	fotosinteza
<i>hortis</i> , „vrt“ + <i>cultura</i> , „obrađivanje, uzgoj“ (lat.)	horticulture	hortikultura
<i>chloro-</i> + <i>phylle</i> , „biljno zelenilo“ (grč.)	chlorophyll	klorofil
<i>proiectus</i> , „izbačen“ (lat.)	project	projekt
<i>substratum</i> , „podloga“ (lat.)	substrate	supstrat
<i>vivarium</i> , „prostor, uglavnom zatvore, za uzgoj biljaka ili životinja radi proučavanja“ (lat.)	vivarium (terarium)	vivarij (zvjerinjak)

4. ZAKLJUČAK

U današnje vrijeme sve je više prisutan engleski jezik kao službeni jezik znanosti. Kod prevođenja, osim što je potrebno obratiti pozornost na specifičnosti hrvatskog jezika iz razloga da on ne bi postao ugrožen upotrebom i prijevodom engleskih riječi i fraza, potrebno je poznavati stručne izraze koje u duhu hrvatskog jezika upotrebljavamo za određene stvari, biljne vrste, pojave ili procese. Uz prijevod stručnih riječi, osim njihovog značenja unutar struke, potrebno je obratiti pozornost i na točnost hrvatskog jezika. Preporuka je lingvista znanstvene članke pisati u aktivu.

U radu su prikazani primjeri gdje se šire značenje engleskog jezika prevodi doslovno, no isto tako imamo i primjere gdje riječi s engleskog na hrvatski jezik i obrnuto, ne možemo prevoditi doslovno jer se time gubi kontekst u okviru struke. Za takve izraze potrebno je koristiti opisni prijevod ili anglizme dok se za navedene pojmove ne nađu odgovarajući ekvivalenti u hrvatskom jeziku. Suradnja stručnjaka i prevoditelja neizostavan je dio u razumijevanju brojnih znanstvenih radova i članaka u okvirima struke i znanosti pa tako i krajobrazne arhitekture.

5. POPIS LITERATURE

1. Anić, V. (2006.): Veliki rječnik hrvatskog jezika. Zagreb, Novi Liber
2. Borzan, Ž. (2001.): Imenik drveća i grmlja. Šumarski fakultet Zagreb
3. Đorđić, I. (1851): Uzdasi Mgdaljene pokornice u spili od Marcelje,.Zagreb
4. Filipović, R. (1990):Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku:porijeklo-razvoj-značenje. JAZU, Zagreb, Školska knjiga, str.15.-17-
5. Meason-Leanin, G. (1828.): On the Landscape arhitecture of the Great painters of Italy, London
6. Opačić, N. (2012): Hrvatski ni u zgradama : globalizacijska jezična teturanja. Zagreb, Hrvatska sveučilišna naklada, str. 5-10.
7. Perković, A., Turalija, A. i Rata,G. (2009.): Krajobrazna arhitektura-terminološki pristup
8. Perković A. (2016.): Anglizmi u hrvatskom poljoprivrednom nazivlju
7. Ščitaroci-Obad, M. (1992.): Hrvatska parkovna baština : zaštita i obnova. Zagreb, Školska knjiga

Internetske stranice

Glosbe-višejezični on line rječnik: <https://hr.glosbe.com/>

Hrvatska enciklopedija: <https://enciklopedija.hr/>

Landscape arhitecture terms: <https://garyhaygood.design/landscape-architecture-terms-glossary/>

Landscape design glossary: <https://www.gardengateways.com/landscape-design-glossary/>

Leksikografski zavod Miroslav Krleža: <https://www.lzmk.hr/>

Dokumenti

Kišić R. (2016.): Anglizmi u medijima

Sulić M. (2019.): Anglizmi u govoru mladih, Martina Sulić

Popis slika

Sl.1 *Alnus glutinosa*, Interaktivni ključ za determinaciju listopadne dendoflore u zimskom periodu, www.sumfak.unizg.hr/dendoflora/nastava/06.htm, pristupljena 7.srpnja 2020.

Sl.2. Gabrijele Bilić, *Brugmansai*, Anđeoska truba, nježno roza boja, 5.4.2020

Sl.3. *Tillia thomentosa*, srebrna lipa, Interaktivni ključ za determinaciju listopadne dendoflore u zimskom periodu, www.sumfak.unizg.hr/dendoflora/nastava/06.htm, pristupljena 7.srpnja 2020.

Sl.4 *Tillia Plathypllos*, *velelisna lipa*, Interaktivni ključ za determinaciju listopadne dendoflore u zimskom periodu, www.sumfak.unizg.hr/dendoflora/nastava/06.htm, pristupljena 7.srpnja 2020.

Sl.5. *Tillia cordata*, *sitmolisna lipa*, Interaktivni ključ za determinaciju listopadne dendoflore u zimskom periodu, www.sumfak.unizg.hr/dendoflora/nastava/06.htm, pristupljena 7.srpnja 2020.

Sl.6. *Abies nordmanniana*, kavkaska jela <https://www.vdberk.com/trees/abies-nordmanniana/>

Popis tablica

tablica 1 Primjeri hrvatskih pojmova i prijevod na engleski jezik

tablica 2 Primjeri prijevoda engleskih stručnih izraza i pojmova na hrvatski jezik

tablica 3 Primjeri anglizama u krajobraznoj arhitekturi

tablica 4 Prikaz engleskih latinizama i grecizama usvojenih u hrvatski jezik